UNIONIN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)

9 päivänä kesäkuuta 2011 *

Asiassa C-87/10,

jossa on kyse SEUT 267 artiklaan perustuvasta ennakkoratkaisupyynnöstä, jonka Tribunale ordinario di Vicenza (Italia) on esittänyt 30.1.2010 tekemällään päätöksellä, joka on saapunut unionin tuomioistuimeen 15.2.2010, saadakseen ennakkoratkaisun asiassa

Electrosteel Europe SA

vastaan

Edil Centro SpA,

UNIONIN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja K. Lenaerts sekä tuomarit D. Šváby, R. Silva de Lapuerta, E. Juhász (esittelevä tuomari) ja T. von Danwitz,

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

julkisasiamies: J. Kokott,
kirjaaja: A. Calot Escobar,

ottaen huomioon kirjallisessa käsittelyssä esitetyn,

ottaen huomioon huomautukset, jotka sille ovat esittäneet

– Edil Centro SpA, edustajanaan avvocatessa R. Campese,

– Euroopan komissio, asiamiehinään N. Bambara ja M. Wilderspin,

kuultuaan julkisasiamiehen 3.3.2011 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Ennakkoratkaisupyyntö koskee tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 (EYVL 2001, L 12, s. 1; jäljempänä asetus) 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan ensimmäisen luetelmakohdan tulkintaa.

2 Tämä pyyntö on esitetty asiassa, jossa asianosaisina ovat Electrosteel Europe SA (jäljempänä Electrosteel), kotipaikka Arles (Ranska), ja Edil Centro SpA (jäljempänä Edil centro), kotipaikka Piovene Rocchette (Italia), ja jossa on kysymys tavaroiden kauppaa koskevan sopimuksen täytäntöönpanosta.

Asiaa koskevat oikeussäännöt

3 Asetuksen II luvun 1 jaksoon, jonka otsikko on ”Yleiset säännökset”, sisältyvän 2 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Kanne henkilöä vastaan, jonka kotipaikka on jäsenvaltiossa, nostetaan hänen kansalaisuudestaan riippumatta tuon jäsenvaltion tuomioistuimissa, jollei tämän asetuksen säännöksistä muuta johdu.”

4 Asetuksen samaan 1 jaksoon kuuluvan 3 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos henkilön kotipaikka on jäsenvaltiossa, häntä vastaan voidaan nostaa kanne toisen jäsenvaltion tuomioistuimessa ainoastaan tämän luvun 2–7 jakson säännösten nojalla.”

5 Asetuksen II luvun 2 jaksoon, jonka otsikko on ”Erityinen toimivalta”, sisältyvässä 5 artiklassa säädetään seuraavaa:

”Jos henkilön kotipaikka on jäsenvaltiossa, häntä vastaan voidaan nostaa kanne toisessa jäsenvaltiossa:

1) a) sopimusta koskevassa asiassa sen paikkakunnan tuomioistuimessa, missä kanteen perusteena oleva velvoite on täytetty tai täytettävä,

b) jollei toisin ole sovittu, tätä säännöstä sovellettaessa kanteen perusteena olevan velvoitteen täytäntöönpanopaikka on:

– irtaimen tavaran kaupassa se paikkakunta jäsenvaltiossa, missä tavarat sopimuksen mukaan toimitettiin tai oli toimitettava,

– palvelujen osalta se paikkakunta jäsenvaltiossa, missä palvelut sopimuksen mukaan suoritettiin tai oli suoritettava,

c) jollei sovelleta b alakohtaa, sovelletaan a alakohtaa;

– –”

6 Asetuksen II luvun 7 jaksoon, jonka otsikko on ”Tuomioistuimen toimivaltaa koskeva sopimus”, kuuluvan 23 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos asianosaiset, joista ainakin yhden kotipaikka on jäsenvaltiossa, ovat sopineet, että jäsenvaltion tuomioistuimen tai tuomioistuinten on ratkaistava syntynyt riita tai tietystä oikeussuhteesta syntyvät vastaiset riidat, tuolla tuomioistuimella tai tuon jäsenvaltion tuomioistuimilla on toimivalta ratkaista asia. Toimivalta on yksinomainen, jos asianosaiset eivät toisin ole sopineet. Tällainen toimivaltaa koskeva sopimus on tehtävä:

a) kirjallisesti tai, jos se on tehty suullisesti, se on vahvistettava kirjallisesti; tai

b) sellaisessa muodossa, joka vastaa asianosaisten välille muodostunutta käytäntöä; tai

c) kansainvälisessä kaupassa sellaista muotoa noudattaen, joka vastaa sellaista kauppatapaa, jonka asianosaiset tunsivat tai joka heidän olisi pitänyt tuntea ja joka on kyseisen tyyppisten sopimusten osapuolten kyseisellä kaupan alalla laajalti tuntema ja säännöllisesti noudattama.”

7 Asetuksen V lukuun, jonka otsikko on ”Yleiset säännökset”, kuuluvan 60 artiklan 1 kohdassa säädetään seuraavaa:

”Tätä asetusta sovellettaessa yhtiön tai muun oikeushenkilön kotipaikka on paikkakunta, missä sillä on:

a) sääntömääräinen kotipaikka, tai

b) keskushallinto, tai

c) pääasiallinen toimipaikka.”

Pääasian tosiseikat ja ennakkoratkaisukysymys

8 Unionin tuomioistuimelle toimitetusta asiakirja-aineistosta käy ilmi, että Edil Centro myyjänä ja Electrosteel ostajana olivat tehneet sopimuksen tavaroiden myynnistä. Sopimuksen täytäntöönpanosta syntyneen riidan jälkeen myyjä vaati Tribunale ordinario di Vicenzassa ostajan velvoittamista suorittamaan sille 36 588,26 euroa maksuna hankituista tavaroista.

9 Ostaja väitti ensisijaisesti, että italialaisella tuomioistuimella, jonka käsiteltäväksi asia oli saatettu, ei ollut toimivaltaa asetuksen säännösten mukaan. Ostaja totesi tämän väitteensä tueksi, että sen kotipaikka oli Ranskassa ja että tämän vuoksi se olisi pitänyt haastaa kyseisen jäsenvaltion tuomioistuimeen.

10 Edil Centro sen sijaan väitti, että sopimukseen, joka tehtiin sen omassa, Italiassa sijaitsevassa kotipaikassa, sisältyy tavaran toimituspaikkaa koskeva lauseke ”Resa: Franco ns. [nostra] sede” (Luovutus: vapaasti kotipaikassamme) ja että tämän vuoksi italialaisilla tuomioistuimilla on toimivalta tutkia asia.

11 Edil Centro viittaa kansainvälisen kauppakamarin, jonka kotipaikka on Pariisissa, laatimiin Incoterms-toimituslausekkeisiin (international commercial terms), sellaisina kuin ne ovat vuonna 2000 julkaistussa versiossa, jotka on laadittu englanniksi, joka

on niiden virallinen kieli, ja katsoo, että lauseke ”Resa: Franco nostra sede” vastaa Incoterms-toimituslausekkeiden lausekkeen EXW (Ex Works) A4 ja B4 kohtaa, joissa määritetään tavaroiden toimituspaikka.

12 Incoterms-toimituslausekkeiden Ex Works -lausekkeen kyseisten kohtien sanamuoto on seuraava:

”A4 Delivery

The seller must place the goods at the disposal of the buyer at the named place of delivery, not loaded on any collecting vehicle, on the date or within the period agreed or, if no such time is agreed, at the usual time for delivery of such goods. If no specific point has been agreed within the named place, and if there are several points available, the seller may select the point at the place of delivery which best suits his purpose.

B4 Taking delivery

The buyer must take delivery of the goods when they have been delivered in accordance with A4 – –”

13 Asiakirja-aineistosta käy ilmi, että riidanalaisen sopimuksen kohteena olevat tavarat toimitti ostajalle rahdinkuljettaja, joka vastaanotti tavarat Italiassa myyjän kotipaikassa ja toimitti ne Ranskaan ostajan kotipaikkaan.

14 Kansallinen tuomioistuin toteaa, että käsitettä ”tavaroiden toimituspaikka” asetuksen 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitettuna ”kanteen perusteena olevan velvoitteen täytäntöönpanopaikkana” on tulkittu Italiassa eri tavoin sekä tosiseikkojen osalta toimivaltaisissa tuomioistuimissa että Corte suprema di cassazionessa.

15 Tribunale ordinario di Vicenza päätti nämä erilaiset tulkinnat huomioon ottaen lykätä asian käsittelyä ja esittää unionin tuomioistuimelle seuraavan ennakkoratkaisukysymyksen:

”Onko asetuksen – – 5 artiklan 1 alakohdan b alakohtaa ja yleisesti yhteisön oikeutta, jonka mukaan velvoitteen täytäntöönpanopaikka on irtaimen kaupassa se paikkakunta, missä tavarat sopimuksen mukaan toimitettiin tai oli toimitettava, tulkittava siten, että toimituspaikkana, joka on merkityksellinen toimivaltaisen tuomioistuimen määrittämiseksi, on pidettävä sopimuksen kohteena olevien tavaroiden lopullista määränpäätä, vai siten, että kyseessä on paikkakunta, jossa myyjä vapautuu toimitusvelvollisuudestaan yksittäistapauksessa sovellettavien aineellisten normien mukaisesti, vai pitääkö kyseistä säännöstä tulkita jollakin muulla tavalla?”

Ennakkoratkaisukysymyksen tarkastelu

16 Todettakoon ensiksi, että erään kansallisen tuomioistuimen esitettyä unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisupyynnön unionin tuomioistuin antoi asiassa C-381/08, Car Trim, 25.2.2010 tuomion (Kok., s. I-1255), jonka tuomiolauselman 2 kohdassa se totesi, että asetuksen 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan ensimmäistä luetelmakohtaa on tulkittava siten, että paikkakunta, jolla tavarat sopimuksen mukaan toimitettiin tai oli toimitettava, on määriteltävä kuljetuskaupassa tämän sopimuksen sopimusmääräysten perusteella. Se lisäsi, että jos toimituspaikkaa ei voida määritellä tällä

perusteella ilman, että viitataan sopimukseen sovellettavaan aineelliseen oikeuteen, tämä paikkakunta on se, jolla tavarat fyysisesti luovutettiin, minkä perusteella ostaja on saanut tai ostajan olisi pitänyt saada tosiasiallinen määräysvalta näihin tavaroihin myyntitoimen lopullisessa määränpäässä.

17 Tapa, jolla unionin tuomioistuin tulkitsi kyseistä säännöstä edellä mainitussa asiassa Car Trim antamassaan tuomiossa, on sovellettavissa pääasiaan ja tarjoaa lähes täydellisen vastauksen Tribunale ordinario di Vicenzan esittämään kysymykseen.

18 Selvennettäväksi jää kuitenkin kysymys siitä, millä tavoin on tulkittava asetuksen 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan ensimmäisen luetelmakohdan ilmausta ”sopimuksen mukaan” ja erityisesti miltä osin on mahdollista ottaa huomioon sellaiset sopimusehdot ja -lausekkeet, joissa ei suoraan ja nimenomaisesti ilmaista tavaroiden toimituspaikkaa, joka määrittäisi, millä tuomioistuimella on toimivalta käsitellä asianosaisten väliset riidat.

19 On palautettava tältä osin mieleen, että asetuksen 23 artiklan mukaan toimivaltaista tuomioistuinta koskeva sopimus voidaan tehdä paitsi kirjallisesti tai suullisesti kirjallisin vahvistuksin myös sellaisessa muodossa, joka vastaa asianosaisten välille muodostunutta käytäntöä, tai kansainvälisessä kaupassa sellaista muotoa noudattaen, joka vastaa sellaista kauppatapaa, jonka asianosaiset tunsivat tai joka heidän olisi pitänyt tuntea ja joka on kyseisen tyyppisten sopimusten osapuolten kyseisellä kaupan alalla laajalti tuntema ja säännöllisesti noudattama.

20 Ei ole syytä katsoa, että unionin lainsäätäjä olisi halunnut, ettei tällaisia kauppatapoja oteta huomioon tulkittaessa saman asetuksen muita säännöksiä ja erityisesti määritettäessä, mikä tuomioistuin on toimivaltainen kyseisen asetuksen 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan ensimmäisen luetelmakohdan mukaisesti.

21 Näillä tavoilla on erityisesti silloin, kun tunnustetut ammatilliset järjestöt ovat ne koonneet, täsmentäneet ja julkaisseet ja kun taloudelliset toimijat noudattavat niitä käytännössä laajalti, tärkeä rooli kansainvälisen kaupan muussa kuin valtion toimenpiteisiin perustuvassa sääntelyssä. Ne helpottavat taloudellisten toimijoiden tehtäviä sopimuksen laatimisessa, sillä niissä voidaan määrittää suuri osa taloudellisten toimijoiden liikesuhteista käyttämällä lyhyitä ja yksinkertaisia termejä. Kansainvälisen kauppakamarin laatimat Incoterms-toimituslausekkeet, joissa määritellään ja kodifioidaan tiettyjen kansainvälisessä kaupassa yleisesti käytettyjen ehtojen ja lausekkeiden sisältö, ovat erityisen tunnustettuja, ja niitä sovelletaan käytännössä erittäin paljon.

22 Kun kansallinen tuomioistuin tarkastelee sopimusta määrittääkseen, mikä on asetuksen 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan ensimmäisessä luetelmakohdassa tarkoitettu tavaroiden toimituspaikka, sen on otettava huomioon kaikki kyseisen sopimuksen merkitykselliset ehdot ja lausekkeet, tarvittaessa myös Incoterms-toimituslausekkeiden kaltaiset yleisesti tunnustetut ja kansainvälisessä kauppatavassa vahvistetut ehdot ja lausekkeet, jos ne ovat senlaatuisia, että tämä paikka voidaan selvästi yksilöidä niiden avulla.

23 Jos kyseessä olevaan sopimukseen sisältyy tällaisia ehtoja tai lausekkeita, voi olla tarpeen tutkia, ovatko ne määräyksiä, joissa vahvistetaan ainoastaan tavaroiden kuljetukseen liittyvien riskien tai kustannusten jako sopimuspuolten kesken, vai ilmaistaanko niissä myös tavaroiden toimituspaikka. Siltä osin kuin kysymys on Incoterms-lausekkeesta Ex Works, johon pääasiassa viitataan, on todettava, kuten julkisasiamies on todennut ratkaisuehdotuksensa 40 kohdassa, että tähän lausekkeeseen

sisältyvät paitsi A5 ja B5 kohta, joiden otsikko on ”Transfer of risks” ja jotka koskevat riskin siirtymistä, ja A6 ja B6 kohta, joiden otsikko on ”Division of costs” ja jotka koskevat kustannusten jakamista, myös erikseen A4 kohta, jonka otsikko on ”Delivery”, ja B4 kohta, jonka otsikko on ”Taking delivery”; nämä kohdat viittaavat samaan paikkaan, ja niiden perusteella voidaan siis määrittää tavaroiden toimituspaikka.

24 Jos sopimukseen kohteena olevat tavarat sen sijaan vain kulkevat sellaisen jäsenvaltion kautta, joka on kolmas taho sekä sopimuspuolten kotipaikkaan että tavaroiden lähtö- tai määrävaltioon nähden, on tutkittava erityisesti, liittyykö sopimuksessa mainittu tällaisen jäsenvaltion alueella sijaitseva paikkakunta vain tavaroiden kuljetukseen liittyvien kustannusten ja riskien jakamiseen vai onko se myös tavaroiden toimituspaikka.

25 Kansallisen tuomioistuimen tehtävänä on arvioida, vastaako pääasiassa kyseessä olevan sopimuksen lauseke ”Resa: Franco [nostra] sede” Incoterms-toimituslausekkeiden lausekkeen Ex Works A4 ja B4 kohtaa tai jotakin muuta kaupassa tavanomaisesti käytettävää lauseketta tai kauppatapaa, jonka avulla voidaan selvästi määrittää tämän sopimuksen mukainen tavaroiden toimituspaikka ilman, että on tarpeen viitata sopimukseen sovellettavaan aineelliseen oikeuteen.

26 Edellä esitetty huomioon ottaen esitettyyn kysymykseen on vastattava, että asetuksen 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan ensimmäistä luetelmakohtaa on tulkittava siten, että paikkakunta, jolla tavarat sopimuksen mukaan toimitettiin tai oli toimitettava, on määriteltävä kuljetuskaupassa tämän sopimuksen sopimusmääräysten perusteella. Sen tutkimiseksi, onko tämä toimituspaikka määritetty ”sopimuksen mukaan”, kansallisen tuomioistuimen, jonka käsiteltäväksi asia on saatettu, on otettava huomioon kaikki kyseisen sopimuksen merkitykselliset ehdot ja lausekkeet, jotka ovat senlaatuisia, että tämä paikka voidaan selvästi määrittää niiden avulla; näihin kuuluvat kansainvälisen kauppakamarin laatimien Incoterms-toimituslausekkeiden, sellaisina kuin ne ovat vuonna 2000 julkaistussa versiossa, kaltaiset yleisesti tunnustetut ja kansainvälisessä kauppatavassa vahvistetut ehdot ja lausekkeet. Jos toimituspaikkaa

ei voida määritellä tällä perusteella ilman, että viitataan sopimukseen sovellettavaan aineelliseen oikeuteen, tämä paikkakunta on se, jolla tavarat fyysisesti luovutettiin, minkä perusteella ostaja on saanut tai ostajan olisi pitänyt saada tosiasiallinen määräysvalta näihin tavaroihin myyntitoimen lopullisessa määränpäässä.

Oikeudenkäyntikulut

27 Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely unionin tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikulujen korvaamisesta. Oikeudenkäyntikuluja, jotka ovat aiheutuneet muille kuin näille asianosaisille huomautusten esittämisestä unionin tuomioistuimelle, ei voida määrätä korvattaviksi.

Näillä perusteilla unionin tuomioistuin (kolmas jaosto) on ratkaissut asian seuraavasti:

Tuomioistuimen toimivallasta sekä tuomioiden tunnustamisesta ja täytäntöönpanosta siviili- ja kauppaoikeuden alalla 22.12.2000 annetun neuvoston asetuksen (EY) N:o 44/2001 5 artiklan 1 alakohdan b alakohdan ensimmäistä luetelmakohtaa on tulkittava siten, että paikkakunta, jolla tavarat sopimuksen mukaan toimitettiin tai oli toimitettava, on määriteltävä kuljetuskaupassa tämän sopimuksen sopimusmääräysten perusteella.

Sen tutkimiseksi, onko tämä toimituspaikka määritetty sopimuksen mukaan, kansallisen tuomioistuimen, jonka käsiteltäväksi asia on saatettu, on otettava huomioon kaikki kyseisen sopimuksen merkitykselliset ehdot ja lausekkeet, jotka ovat senlaatuisia, että tämä paikka voidaan selvästi määrittää niiden avulla; näihin kuuluvat kansainvälisen kauppakamarin laatimien

Incoterms-toimituslausekkeiden (international commercial terms), sellaisina kuin ne ovat vuonna 2000 julkaistussa versiossa, kaltaiset yleisesti tunnustetut ja kansainvälisessä kauppatavassa vahvistetut ehdot ja lausekkeet.

Jos toimituspaikkaa ei voida määritellä tällä perusteella ilman, että viitataan sopimukseen sovellettavaan aineelliseen oikeuteen, tämä paikkakunta on se, jolla tavarat fyysisesti luovutettiin, minkä perusteella ostaja on saanut tai ostajan olisi pitänyt saada tosiasiallinen määräysvalta näihin tavaroihin myyntitoimen lopullisessa määränpäässä.

Allekirjoitukset